

**MEKONYUM ASPIRASYON SENDROMLU BEBEKLERİN
SAĞALTIMINDA POSTURAL DRENAJ ETKİNLİĞİNİN
İNCELENMESİ
Bahire BOLIŞIK***

Bu çalışma, postural drenajm mekonyum aspirasyon sendromlu bebeklerin iyileşmesine ve iyileşme sürelerinin kısaltılmasa olan etkilerinin incelenmesi amacı ile planlanmıştır.

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde yüzdellik, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t testi^{yüz}) ve Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesi sonucunda, yapılan postural drenajm etkili olduğu ve mekonyum aspirasyon sendrom'lu bebeklere bakan doktor ve hemşirelerin uygulamalarına postural drenaj yöntemini de almaları önerilmelidir.

Toplumların gelişme ve ilerlemeleri büyük ölçüde kendilerini oluşturan kişilerin sağlıklı olma niteliğine bağlıdır. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Bilimi öteki uzmanlık dallarından ayrımlı olarak, salt hastalıkların sağaltım ve önlenmesi değil, daha çok ruhsal, bedensel gelişmeyi ve çocuğun topluma en yüksek düzeyde erişmesini amaçlar.

Gelişmekte olan ülkelerin çoğunda sağıtıcı hizmetlere öncelik verilmektedir. Koruyucu hizmetlere gereken önemin verilmemesi bir çok sağlık sorunlarının nedeni olmaktadır (9). Enfeksiyon hastalıklarının yaygınlığı, ana ve çocuk sağlığı sorunları, sağlık hizmetlerinin yetersizliği, halka bu hizmeti sunan kişiler arasında istenen düzeyde uyumun sağlanamaması ve sağlık eğitiminin yetersizliği nedeni ile -rtaya çıkan neonatal ve çocuk ölüm oranının yüksekliği kaygı vericidir (2,7).

Bir ülkenin sağlık düzeyinin gösterilmesinde ölçüt olarak kullanılan bebek ölüm oranı, ülkemizde 1975'de binde 115 olmasına karşın, bugünkü bebek ölüm hızı binde 134 olarak

* Ege Unı. Hemşirelik Y.O. Çocuk Sağı.ve Hast.Hemşireliği Araş.Gör.(Dr.)

saptanmıştır (1,3,4,6),

Postnatürteye bağlı olarak gelişen, fetal distres, hipoksi ve sonucunda mekonyun aspirasyon sendromu görülen bebeklerde, ölümlerin artması (% 9.34), ayrıca annelerin ve bebeklerinin hastanede uzun süre kalmalarına bağlı olarak gelişen ikinci komplikasyonlar büyük önem taşır. Mekonyu aspirasyon sendromu nedeniyle oluşan bebek ölüm/erinin azaltılması için uygulanmakta olan tedavi ve yöntemlerinin geliştirilmesi zorunludur (5,8).

Bu özden hareket edilerek, postural drenaj ile mekonyu aspirasyon sendromlu bebeklerin iyileşmesine ve iyileşme sürelerinin kısaltılmasına olan etkisinin incelenmesi, araştırmanın ana amacını oluşturmaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği'nde 1 Şubat- 30 Temmuz 1985 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırma kapsamına, mekonyu aspirasyon sendromu tanısı konmuş 20 deney, 20 kontrol vakası olmak üzere toplam 40 olgu alınmıştır. Yapılan deneyi etkileyeceği düşünülen faktörler: düşük doğum kilolu bebekler ve Apgar puanı 3 ün altında ve 6'nın üzerinde olan bebekler araştırma kapsamına alınmıştır (Tablo I).

TABLO I :	Deney	Kontrol	G3re Doğmeler	Ölüm
	KLİNİK DURUM			
W,U=	Preterm	ME: [UL Postel; ciler	G-2 3-4 5-6 7-8, C	
Deney	C	le	E	4
Kontrol		9	7	13

Araştırma kapsamına giren anne ve bebeklere ilişkin özel tanıtıcı bilgi ve sorularını amacıyla annelere anket uygulanmış, bebeklere ise klinik taleh= ağırlığını ve prognozunu değerlendirmek için iki 12 saat içerisinde Silverman-Anderson skoru uygulanmış, bebeklerin durumu doktor ve araştırmacı tarafından değerlendirilmiştir. Bu skor bebeklerde hiçbir solunum problemi yoksa 1...ay rheaeye: l: c her uygulandı, değerlendirildi.

Ayrıca araştırmaya kapsamındaki 40 kontrol, deney grubuna

4)

ayrılan 20 hastaya postural drenaj + antibiyotik tedavisi uygulanmış, kontrol grubuna ayrılan 20 hastaya ise sadece antibiyotik tedavisi uygulanmış ve klinikte yattıkları süre içerisinde izlenin, gözlem altında bulundurulmuşlardır. Deney grubundaki hastalara, postural drenaj günde 3 defa beslenmelerinden yarım veya kırkbeş dakika önce olmak üzere, vibrasyon uygulanmıştır (2 dk.). Bu uygulamalar bebeğin akciğer lezyonunun bulunduğu yere göre pozisyon verilerek yapılmıştır.

Ayrıca, bebeğe günde 3 defa yatak içerisinde, sağa, sola, baş aşağı veya baş yukarı pozisyon verilmiştir (20°).

Postural drenajdaki perküsyon için kenarları keskin olmayan küçük plastik kaplar, vibrasyon içinse, elektrikli küçük el vibratörü aleti kullanılmıştır (dk.da 50 titreşim).

BULGULAR VE YORUM

TABLO 2 : Bebeklerin Temel Özelliklerine Göre Dağılımı:

Temel özellikler	DENEY		KONTROL	
	Sayı	%	Sayı	%
Matiirriteleri				
Prematür				
Matür	10	50	11	55
Postmatür	10	50	9	45
Cinsiyetleri				
Kız	8	40	9	45
Erkek	12	60	11	55
Apgarlar				
3 -4	11	55	10	50
5 - 6	9	45	10	50
Kilolar:				
3000 gr	11	55	9	45
3500 gr	5	25	7	35
4000 gr	4	20	4	20
Klinikte Kalma Süreleri				
0 - 1 gün				
2 - 3 gün	5	25		
4 - 5 gün	5	25	4	20
6 - 7 gün	5	25	5	25
8 gün ve üzeri	5	25	11	55
iyileşme Durumu				
Şifa	18	90	12	60
Salah	2	10	6	30
Eksitus			2	10

Tablo 2' de görüldüğü gibi, araştırma kapsamına giren bebeklerin % 55 matür, % 45'i postmatür olup, literatürle uyum sağlamaktadır (5).

Bebeklerin, cinsiyetleri incelendiğinde % 60 ını erkek bebek, % 40'ını ise kız bebekler oluşturmaktadır Erkek bebeklerin biyolojik olarak daha az dirençli oldukları varsayılmaktadır.

Araştırma kapsamına giren bebeklerin % 50 lsinde apgar puanları düşük bulunmuş (3-4), bulunan değer literatürlere uyum sağlamaktadır (5).

Bebeklerin iyileşme durumlarına bakıldığında, deney grubunda % 90 Şifa, % 10 salah olduğu ve bu grupta hiç eksutusa rastlanmadığı görülmüştür. Kontrol grubuna bakıldığında ise % 60 Şifa, % 30 salah, % 10 lunda eksutus olduğu saptanmıştır.

TABLO 3 : Bebeklerin iyileşme Günlerin; Etkileyen Etmenlerin incelenmesi

iyileşme Günlerin		Deney		Kontrol	
Etkileyen Etmenler		Deney		Kontrol	
Apgar Puan					
1					10
3-4	x	2.27	6.1		
	s	0.21	16.54		
Doğum Tipi					
		11	8		
MspD	x	2:72	5.12		
		1.01	8.69		
		9	12		
Patolojik		2.22	6,16		
D...ğm		0.19	17.78		
Anne Po					
şunun Açlıması!					
		13	10		
	Hastane			2.3	5.5
	(Geç)			0.7	11.6
	Evde				n
	(Erken)			2.85	6
				0.47	15,11

Tablo 3' den de anlaşıldığı gibi apgar puanının iyileşme günü ortalamasını aC = 0.05 önem düzeyinde, anlamlı etkilediği

saptanmıştır. Apgar puanı düştükçe iyileşme günü ortalaması artmaktadır. Bu durum literatürde uyum sağlamaktadır (5).

Araştırma grubuna giren bebeklerin doğum tipinin iyileşme günü ortalamasını $>< 0.05$ önem düzeyinde, anlamlı etkilediği gözlenmiştir

Araştırmaya katılan annelerin poşlarının hastanede (geç) açılması hali < 0.05 önemlilik düzeyinde önemsiz bulunmuş, buna karşın anne poşunun erken ve evde açılması hali ise

0.05 önemlilik düzeyinde anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Normalde poşun evde (erken) açılması halinde, enfeksiyon riski artmakta, doğal olarak iyileşme günü uzamaktadır.

TABLO 4 : Mekonyum Aspirasyon Sendromlu Bebeklerin iyileşme Sürelerine Göre Dağılımı

Kontrol Grubu İyileşme Günü	Deney Grubu Yığılma; Erken	Fark	
		1	2
2	13	13	1
3	5	18	15
4	1	19	14
5	1	20	15
6	0	20	14
7	0	20	14
8	0	20	12
9	0	20	11
10	0	20	10
11	0	20	9
12	0	20	8
13	0	20	7
14	0	20	6
15	2	20	5
Toplam	20	20	

Kol mogorov-Smirnov iki Örnek Testi Tablosuna göre $P < 0.01$ olduğundan postural drenajın iyileşme gününe olan etkisinin anlamlı olduğu saptanmıştır.

Kontrol grubunda Medyan= 4.5 gün, deney grubunda Medyan= 2' dir

Postural drenajın uygulandığı deney grubundaki bebeklerin iyileşme günlerinde önemli bir azalma sağlanması, yapılan uygulamanın etkinliğini göstermektedir.

TABLO 5 : Mekonyum Aspirasyon Sendromlu Bebeklerin, Klinikte Kalış Sürelerine Göre Dağılım!

Klinikte Kalış Günü	Kontrol Grubu		Deney Grubu		Fark
	Sayı	Yığılmış Frekans	Sayı	Yığılmış Frekans	
3	-	-	3	3	3
4	2	2	6	9	..// / i' /,
5	1			9	6
6	4	7	3	12	5
7	3	10	2	14	4
8	2	12	1	15	3
9	1	13	3	18	5
10	1	14	1	19	5
11	1	15	-	19	4
12	-	15	-	19	
13	-	15	-	19	
14	-	15	-	19	
15	3	18	-	19	
16	1	19	1	20	

(Devamı arkada)

Tablo 5 (Devamı)

Klinikte Kalış	Kontrol Grubu		Deney Grubu		Fark
	Sayı	Yıgma11 Frekans	Sayı	Frekans	
17		19		20	
18	19		19	20	
20				20	
20	1			20	
Toplam	20	20			

Kolmogorov-Smirnov iki Örnek Testi Tablosuna göre $P > 0.05$ olduğundan anlamlı bulunmamış, fakat burada medyan değerleri hesaplandığında;

Kontrol grubunda medyan değerinin 7.5, deney grubunda medyan değerinin 6 olduğu saptanmıştır.

Deney ve kontrol grubu arasındaki 1.5 günlük bir fark anne ve çocuk açısından anlamlı olabilir.

SONUÇ

Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucu bebeklerin tedavisinde geliştirilen postural drenaj uygulanmasına ilişkin eksikliklerin olduğu görülmüştür.

Deney grubundaki bebeklere uygulanan postural drenaj, bebeklerin iyileşmesine ve klinikte kalış sürelerine etki etmesi nedeni ile uygulanması yararlı olacağı düşünülen bir tedavi yöntemi olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak, etyolojisi henüz kesin olarak bilinmeyen mekonyum aspirasyon sendromunda, postural drenajın uygulanmasının etkili olduğu söylenebilir.

Postural drenajın uygulanması ve izlenmesi kolay olduğu için, yenidoğan bebeğe bakacak tüm hemşirelere bu uygulamanın öğretilmesi ve gerektiğinde uygulanması ile mekonyum aspirasyon sendromu olan bebeklerin tedavisine postural drenajın da ilave edilmesi önerilebilir.

SUMMARY

Studying The Lifects Of Postural Drainage Therapy On Newborns With Meconium Aspiration Syridrome

This experimental study has been planned to examine the effects of postural drainage on the period of recovery and shorthening this period of the newborn with rneconium aspi-ration syndrome.

For the evaluation of the data obtained, percentage test, the importance test showing the difference between two averages (T, test) and Kolmogorov-Simirnov test have been applied.

Having evaluated the data, it has been understood that postural drainage has been very effective, therefore, the responsible doctors and nurses have been asked to use Lhis method together with the other treatment rmethods that have been used for the treatment of the newborn with rneconium aspiration syndrome.

KAYNAKÇA

1. Atabek, E. : "Çocuk Ölümünün, Toplum ve Hekim. No:24, Aralık, 1979.
2. Demirağ, B. : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları. Cilt:I, Ankara, 1984.
3. Dirican, R. ve ark.: "Sağlık Düzeyinin Belirlenmesinde 0-4 Yaş Ölüm Orantısının Değeri", Toplum ve Hekim, No:18, 1979.
4. Gülesen, Ö. : Epidemiyoloji. Bursa Uni.Basımevi, Bursa, 1981.
5. Miller, F.G.; Yeh, S.; Paul, R.H. 0 Significance of Meconium Durino Labar, Am.J.Obstet.Gyneco, 122, 573, 1975.
6. T.C.S.S.Y.B. Aile Planlaması ve Ana Çocuk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Aile Planlaması ve Ana Çocuk Sağlığı Hizmetlerinin Entegrasyonu Konusunda Rapor, Ankara, 17-18 Haziran, 1982.
7. Tezcan, S. : Türkiye'de Bebek ve Çocuk Ölümleri. Hacettepe Uni.Tip Fak.Halk Sağlığı Anabilim Dalı Yayını, No:26, 1985.
8. WHO Chronicle, world Health Organization, Vol.33, No:4, p.119, Geneva, April, 1979.
9. WHO Community Heaith Nursing, WHO Technical-Report Series, No:558, Geneva, 1974.